

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 5 1 T 5 0 2 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GASTRONOMIJA IN TURIZEM S PODJETNIŠTVOM

Izpitna pola

Petek, 6. junij 2025 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

*Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, ravnilo ter
numerično žepno računalno brez grafičnega zaslona in možnosti simbolnega računanja.
Kandidat dobi konceptni list in ocenjevalni obrazec. Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začinjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani, na ocenjevalni obrazec in na konceptni list.

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov. Prvi del vsebuje 15 krajših nalog, drugi del pa 8 strukturiranih nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50, od tega 20 v prvem delu in 30 v drugem delu. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko naredite na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 2 strani (17–18).

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. DEL

Obkrožite črko pred pravilno rešitvijo.

1. Obresti za najete bančne kredite v podjetju

- A so stalno sredstvo podjetja.
- B so finančni odhodek, ki znižuje bruto dobiček podjetja.
- C so znesek denarja, ki ga lastnik plača iz ugotovljenega neto dobička.
- D so tuji vir sredstev podjetja.

(1 točka)

2. Terciarni sektor gospodarstva obsega dejavnosti, ki

- A predelujejo surovine v izdelke.
- B pridobivajo surovine iz narave.
- C opravljajo storitve, ki se ne prodajajo na trgu.
- D opravljajo storitve, ki se prodajajo na trgu.

(1 točka)

3. Razmerje med številom prodanih prenočitev in številom zaposlenih v hotelu prikazuje kazalec uspešnosti poslovanja, ki ga imenujemo

- A produktivnost.
- B likvidnost.
- C donosnost.
- D ekonomičnost.

(1 točka)

4. Zakon o gospodarskih družbah je

- A temeljni pravni predpis.
- B splošni pravni predpis.
- C posebni pravni predpis.
- D pomožni pravni predpis.

(1 točka)

5. Katera jed vsebuje največ beljakovin?

- A Masovnik.
- B Fritaja.
- C Loška smojka.
- D Dödöle.

(1 točka)

6. Katero živilo je v prehranski piramidi v isti skupini, kot so ješprenj, črn kruh in polenta?
- A Krompir.
 - B Sončnično seme.
 - C Svinjina.
 - D Pomaranče.
- (1 točka)*
7. Za kateri stil vodenja je značilno, da podrejeni nimajo možnosti soodločanja, komunikacija je zelo slaba, posledično pa zaposleni niso motivirani?
- A Demokratski.
 - B Avtokratski.
 - C Liberalni.
 - D Birokratski.
- (1 točka)*
8. Šavrinke so
- A dekleta in žene iz Vipavske doline, ki so v Trstu prodajale jajca.
 - B dekleta in žene iz Goriških brd, ki so kot dovilje odhajale v Egipt.
 - C dekleta in žene iz notranjosti Slovenske Istre, ki so prodajale pridelke, zlasti jajca, v Trstu.
 - D dekleta in žene iz Brkinov, ki so prodajale pridelke v Trstu.
- (1 točka)*
9. Katera trditev pravilno opisuje značilnosti Sotelskega in Voglajnskega gričevja?
- A Krajevna središča so Šentjur, Ptuj in Rogatec.
 - B Turizem je nadpovprečno razvit in temelji na termalnih izviroh.
 - C Med gradovi je najpomembnejši grad Olimje.
 - D V travniških sadovnjakih se ohranjajo stare vrste marelic.
- (1 točka)*
10. V levem stolpcu so naštetih objekti, ki so povezani z rekami. Na črtico pred objektom napišite črko reke, ob kateri je objekt.
_____ grad Otočec	A Idrijca
_____ Babičev mlin	B Krka
_____ vodni stolp na Lentu	C Mura
_____ klavže	D Drava
- (2 točki)*

11. K pokrajinama v preglednici napišite črko trditve, ki opisuje značilnost posamezne pokrajine. Razvrstite vse črke.

- A Regija je na stiku naplavin rek Vipave in Soče.
- B Za pokrajino so značilni stelniki.
- C Relief prikazuje, kako Mitra ubija bika in s tem spreminja vesolje.
- D V grobnici so shranjeni posmrtni ostanki Burbonov.
- E Pri večini poznoantičnih zgodovinarjev najdemo opis ali vsaj omembo bitke pri Frigidu (Ad Frigidum).

BELA KRAJINA	VIPAVSKA DOLINA Z GORIŠKIM POLJEM

(2 točki)

12. Na črtico pred opisom jedi spodaj napišite ustrezno številko jedi.

- 1 prleška gibanica
- 2 haloška gibanica

- _____ Gibanica je pripravljena iz kvašenega testa.
- _____ Za gibanico potrebujemo vlečeno testo.
- _____ Gibanica ima več (pogosto sedem) plasti testa, med katerimi so plasti nadeva iz skute in kisle smetane.
- _____ Testo je obloženo s skutnim nadevom in prelito s prelivom iz smetane in jajc.

(2 točki)

13. Pravni subjekti so nosilci pravic in obveznosti v pravnem razmerju. Delimo jih na pravne in fizične osebe.

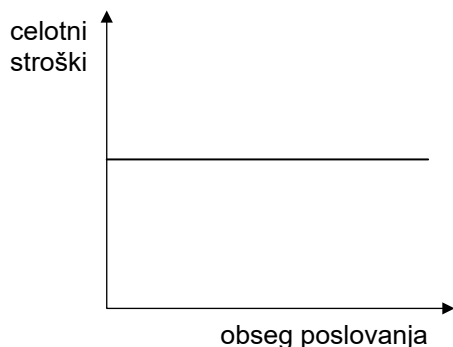
Na črtice ob naštetih pravnih subjektih na levi strani napišite številko ustrezne rešitve iz desnega stolpca.

_____ Srednja šola za gostinstvo in turizem	
_____ restavracija Pirat, s. p.	1 fizična oseba
_____ gospod direktor Miha Fajt	2 pravna oseba
_____ turistična agencija Oskar, d. o. o.	
_____ Okrožno sodišče Ljubljana	

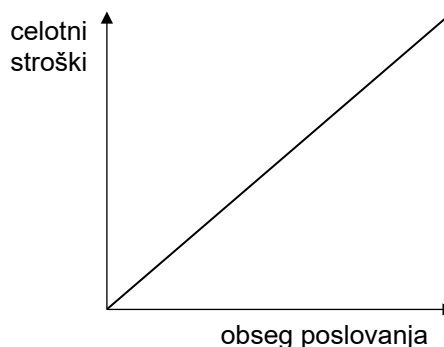
(2 točki)

14. Grafa na sliki 1 in 2 prikazujeta odvisnost celotnih stroškov od obsega poslovanja v turistični agenciji.

Slika 1

Slika 2

Dopolnite.

Graf na sliki 1 prikazuje celotne _____ stroške.

Graf na sliki 2 prikazuje celotne _____ stroške.

Obkrožite besedo ob poševnici, da dobite pravilno trditev.

Stroški, prikazani na grafu na sliki 1, **so / niso** odvisni od obsega poslovanja.

(2 točki)

15. Referentka v turistični agenciji je prišla v službo ob 6. uri. Na mizi je videla opozorilo z mobilno telefonsko številko, da mora nujno poklicati voznika v prevoznem podjetju. Delovni čas prevoznega podjetja je med 7. in 15. uro.

Ali je primerno, da referentka voznika prevoznega podjetja pokliče ob 6. uri? Pojasnite odgovor.

(1 točka)

2. DEL

1. Preglednica prikazuje vrsto in vrednost sredstev ter obveznosti do virov sredstev v gostinskem obratu na določen dan.

Vrsta sredstev in obveznosti do virov sredstev	Vrednost v EUR
zgradba	150.000
zaloge živil in pijač	8.000
stroji	30.000
vloga lastnika	129.000
dolgoročni kredit	200.000
terjatve do gostov	10.000
zaloge trgovskega blaga	1.000
oprema	90.000
obveznosti do dobaviteljev	20.000
zemljišče	60.000

- 1.1. Sestavite bilanco stanja na določen dan za gostinski obrat tako, da v preglednico bilance stanja pravilno razvrstite sredstva in obveznosti do virov sredstev ter njihove vrednosti.

BILANCA STANJA za gostinski obrat na določen dan

AKTIVA, sredstva	PASIVA, obveznosti do virov sredstev
Stalna sredstva	Lastni viri
Gibljava sredstva	Tuji viri
SKUPAJ AKTIVA	SKUPAJ PASIVA

(3 točke)

- 1.2. Izračunajte stopnjo kapitalizacije gostinskega obrata in rezultat zaokrožite na celo število.

Izračun:

Rezultat:

Na podlagi izračunane stopnje kapitalizacije
znaša stopnja zadolženosti gostinskega obrata _____ %.

(2 točki)

- 1.3. Iz preglednice izpišite stalna sredstva, za katera mora gostinski obrat obračunavati amortizacijo.

(1 točka)

- 1.4. Gostinski obrat za dva meseca najame dostavno vozilo, vredno 15.000 EUR.
Obkrožite besedno zvezo ob poševnici, da dobite pravilno trditev.

Po najemu dostavnega vozila **se bo vrednost premoženja v bilanci stanja povečala za 15.000 EUR / se vrednost premoženja v bilanci stanja ne bo spremenila.**

(1 točka)

- 1.5. V preteklem letu je v gostinskem obratu znašal koeficient obračanja gibljivih sredstev 90.
Izračunajte čas v dnevih, ki je bil potreben, da so se gibljiva sredstva obrnila iz denarne v materialno, obračunsko, in spet nazaj v denarno obliko.

Izračun:

Rezultat:

(1 točka)

2. Restavracija Palma, d. o. o., v nadaljevanju kupec, ki jo zastopa direktor gospod Ferk, je s podjetjem Les, d. o. o., v nadaljevanju prodajalec, ki ga zastopa gospod Lah, sklenila prodajno pogodbo o nakupu 200 lesenih stolov za restavracijo.

- 2.1. Praviloma v kakšni obliki bi morali zgoraj imenovani pogodbeni stranki skleniti prodajno pogodbo?

(1 točka)

- 2.2. Kako se imenuje dogovorjeni popust pri ceni stola, ki ga dobi kupec pri prodajalcu ob nabavi velike količine stolov?

(1 točka)

- 2.3. Kupnina za 200 stolov znaša 20.000 EUR. Stroški prevoza stolov do kupca znašajo 600 EUR. Izračunajte nabavno ceno enega stola, od katere bo kupec moral obračunati amortizacijo za stol.

Izračun:

Rezultat: _____

(1 točka)

- 2.4. Kako se imenuje v pogodbi dogovorjena pogodbeni kazen, ki jo bo moral plačati kupec, če bo zamujal s plačilom kupnine?

(1 točka)

- 2.5. Kako se imenuje v pogodbi dogovorjena pogodbeni kazen, ki jo bo moral plačati prodajalec, če bo zamujal z dobavo stolov?

(1 točka)

- 2.6. Obkrožite besedo ob poševnici, da dobite pravilno trditev.

Stranki se v pogodbi nista dogovorili za rok plačila, zato v njunem primeru velja

takojšnji / kasnejši / vnaprejšnji rok plačila.

(1 točka)

3. Nejc obiskuje drugi razred osnovne šole. S torkovim jedilnikom je zaužil 243 g ogljikovih hidratov, 71 g maščob in 70 g beljakovin.

3.1. Izračunajte energijsko vrednost Nejčevega torkovega jedilnika.

Energijska vrednost torkovega jedilnika je _____ kJ.

(1 točka)

- 3.2. Ali je torkov vnos maščob skladen s priporočili zdravega prehranjevanja? Odgovor računsko utemeljite. Pri odgovoru si pomagajte s podatki v preglednici spodaj.

Orientacijske vrednosti za vnos maščob

Starost (leta)	Maščobe (% energije)
1 do 3	30–40
4 do 6	30–35
7 do 9	30–35
10 do 12	30–35
13 do 14	30–35
15 do 18	30
19 do 24	30
25 do 50	30
51 do 64	30
>65	30
nosečnice od 4. meseca naprej	30–35
doječe matere	30–35

(Vir: https://nijz.si/wp-content/uploads/2020/04/referencne_vrednosti_2020_3_2.cleaned.pdf. Pridobljeno: 28. 12. 2022.)

Izračun:

Pojasnilo: _____

(1 točka)

4. Vitamin C (askorbinska kislina) je vodotopen vitamin, ki pri človeku igra pomembno antioksidativno vlogo in sodeluje v številnih bioloških procesih. Med drugim sodeluje pri tvorbi kolagena, ki je potreben za normalno delovanje žil, kosti, hrustanca, dlesni, kože in zob. Pomembno vlogo ima tudi pri delovanju imunskega sistema.

(Vir: <https://prehrana.si/sestavine-zivil/vitamini/vitamin-c>. Pridobljeno: 28. 12. 2022.)

- 4.1. Pojasnite, zakaj je nevarnost za hipervitaminozo zaradi vitamina C zelo majhna.

(1 točka)

- 4.2. Zakaj popolno pomanjkanje vitamina C povzroča nastanek skorbuta?

(1 točka)

5. Našteti so 12 sort grozdja.

kraljevina	zelen	modra frankinja	traminec	malvazija
refošk	žametna črnina (žametovka)	rumeni muškati	chardonnay	
	laški rizling	merlot	modri pinot	

- 5.1. Med zgoraj naštetimi sortami grozdja izberite in napišite dve beli sorti, značilni le za vinorodno deželo Primorska.

(1 točka)

- 5.2. Katere štiri sorte so obvezna sestavina cvička PTP?

(1 točka)

6. Slovenija je bogata z etnološko dediščino, h kateri prištevamo tudi zanimive pustne običaje. Tradicionalne pustne šeme in skupine sestavljajo različni liki.

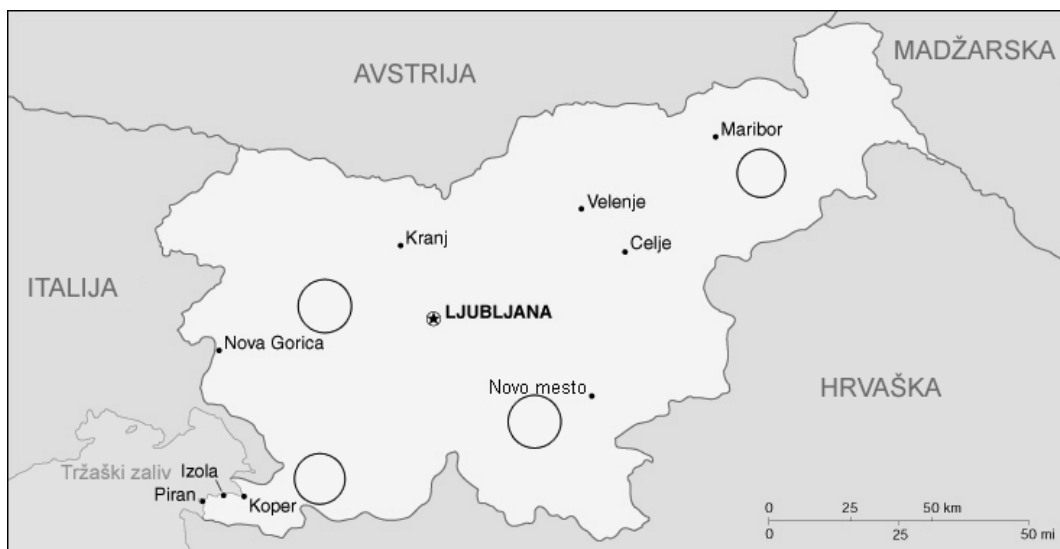
6.1. Na sliki 4 in 5 v barvni prilogi sta prikazani različni pustni skupini. Poimenujte ju.

Slika 4: _____

Slika 5: _____

(1 točka)

6.2. Na zemljevidu (slika 3) so s krogi označena območja, za katera so značilne pustne skupine. V ustrezna krogca na sliki 3 vpišite številko slike pustnih skupin, ki ju prikazujeta sliki 4 in 5 v barvni prilogi.

Slika 3

(Prirejeno po: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8e/Slovenia-map_sl.png. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)

(1 točka)

6.3. Pustovanje je eden izmed najstarejših ljudskih običajev, ki izvira iz časa pred krščanstvom. Kaj so želeli naši predniki doseči s tem običajem?

(1 točka)

7. Sliki 6 in 7 v barvni prilogi prikazujeta dve kulturni znamenitosti, nastali v bližnji preteklosti.

7.1. Poimenujte kulturni znamenitosti na slikah 6 in 7 v barvni prilogi.

Slika 6: _____

Slika 7: _____

(1 točka)

7.2. S katero vojno sta povezani kulturni znamenitosti na slikah 6 in 7 v barvni prilogi?

(1 točka)

7.3. Med spodaj naštetimi pokrajinami izpišite tisto, v kateri je kulturna znamenitost.

Dežela	dolina Soče	Šaleška dolina	Koprsko gričevje
Zgornjesavska dolina	Kras	Posavsko hribovje	

Kulturna znamenitost na sliki 6: _____

Kulturna znamenitost na sliki 7: _____

(1 točka)

7.4. Razložite, zakaj je bil zgrajen spominski objekt na sliki 6 v barvni prilogi.

(1 točka)

8. Umetnost komuniciranja je ključ do uspeha v poslovnem svetu.

8.1. Kaj je komuniciranje?

(1 točka)

8.2. V čem se poslovno komuniciranje loči od vsakdanjega komuniciranja? Navedite tri razlike.

(1 točka)

8.3. Pri komuniciranju za izražanje uporabljamo veliko simbolov. Navedite en simbol, s katerim izražamo svoje misli, občutke, pogled na svet, lepoto ...

(1 točka)

Prazna stran

P 2 5 1 T 5 0 2 1 1 1 7

Barvna priloga (k Izpitni poli – Gastronomija in turizem s podjetništvom)

Slika 4

(Vir: https://slovenia.si/assets/ART-CULTURAL-HERITAGE/..._naslovna-majhna.jpg. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)

Slika 5

(Vir: <https://slovenia.si/assets/ART-CULTURAL-HERITAGE/...-majhna.jpg>. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)

Slika 6

(Vir: https://www.si21.com/f/pics/Svet/01_ggtr_b.jpg. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)

Slika 7

(Vir: <https://kraj.eu/PICTURES/>. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)